

Kultūras ministrija

Bibliotēku nozares stratēģija 2023 - 2027

Izstrādātājs:
Latvijas Bibliotēku padome

Apstiprināts:
Latvijas Bibliotēku padomē 20.12.2022 un 14.04.2023.

SATURS

IEVADS	3
IEPRIEKŠĒJAIS PERIODS	4
STRATĒGISKAIS IETVARŠ 2023-2027	5
Atsauces uz attīstības plānošanas dokumentiem.....	5
VIRSMĒRĶIS	7
STRATĒGISKIE MĒRĶI 2023-2027.....	8
RĪCĪBAS VIRZIENI UN UZDEVUMI	8
I stratēģiskais mērķis: veicināt bibliotēku nozares ilgtspēju	8
1. rīcības virziens. Bibliotēku darbības normatīvā un praktiskā nodrošinājuma pilnveide	8
2. rīcības virziens. Ilgtspējīgas krājuma un datu pārvaldības attīstīšana	9
3. rīcības virziens. Pētniecības sekmēšana bibliotēkzinātnē un informācijas zinātnē nozares attīstībai.....	10
I stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti	11
II stratēģiskais mērķis: veicināt bibliotēku speciālistu ataudzi un profesionālo izaugsmi.....	11
4. rīcības virziens. Bibliotēku nozares izglītības pilnveide un nostiprināšana	12
5. rīcības virziens. Bibliotēku nozares profesionāļu kompetenču attīstība.....	13
II stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti	13
III stratēģiskais mērķis: nodrošināt kultūras, izglītības un pētniecības resursu un pakalpojumu pieejamību.....	14
6. rīcības virziens. Kvalitatīvu un mūsdienīgu pakalpojumu attīstība	14
7. rīcības virziens. Pakalpojumu attīstība pētniecības un zinātnes atbalstam.....	15
III stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti	16
IV stratēģiskais mērķis: sekmēt sabiedrības līdzdalību kultūras, izglītības, pētniecības un citos kopienu attīstības procesos	16
8. rīcības virziens. Bibliotēkas kā kopienas stiprinātājas un ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanas	16
9. rīcības virziens. Bibliotēkas iekļaujošas, demokrātiskas un saliedētas sabiedrības veidošanai	17
IV stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti	18
STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAI NOTEIKTIE REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI.....	18
PIELIKUMS – BIBLIOTĒKU NOZARES STRATĒGIJAS 2023-2027 RĪCĪBAS PLĀNS	20

Ņemot vērā globālās krīzes kā Covid-19 pandēmija un tās sekas, karš Ukrainā un tam sekojošā enerģētikas krīze, tāpat arī samilzusī klimata krīze pasaulē, izaicinājumi ir skāruši arī bibliotēku attīstības jomu, tāpat kā jebkuru citu nozari, kuras centrā ir cilvēks un tā vajadzības.

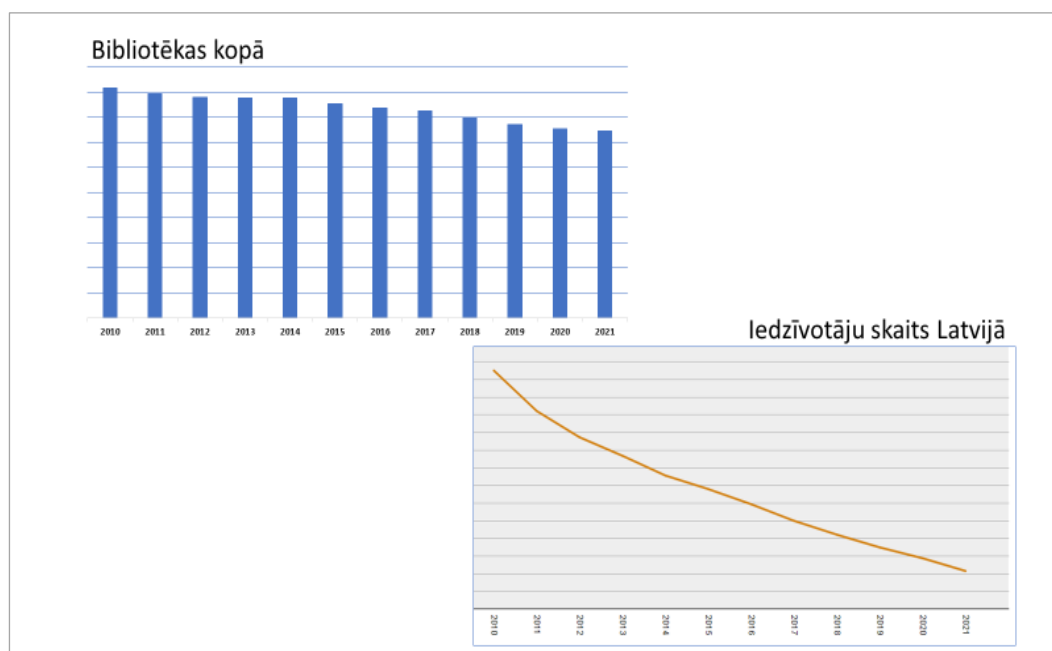
Tāpēc nozares stratēģiskie mērķi periodam līdz 2027.gadam iezīmē tās pamatvērtības, kas nodrošina nozares izturētspēju un ilgtspēju kā institucionālā un tiesiskā stiprība, sadarbība, izglītība un zināšanas, loma demokrātiskos procesos, kopienu stiprināšanā un noturībā, kā arī atbalsts sabiedrībai ar kvalitatīviem pakalpojumiem.

IEPRIEKŠĒJAIS PERIODS

Iepriekšējā bibliotēku nozares stratēģija darbojās periodā no 2014. līdz 2020. gadam un iezīmēja četrus stratēģiskos mērķus: 1) Attīstīt bibliotēkas kā kultūras mantojuma glabātājas un izplatītājas; 2) Nodrošināt kvalitatīvu bibliotēku pakalpojumu pieejamību visā Latvijas teritorijā; 3) Piedalīties zināšanu sabiedrības veidošanā; 4) Atbalstīt tautsaimniecības izaugsmi.

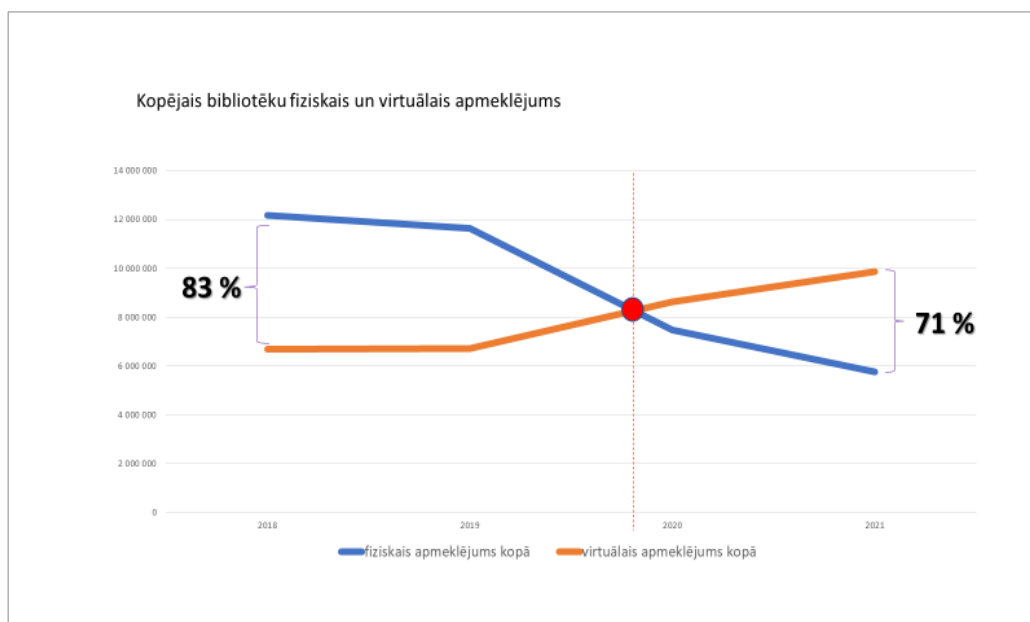
Analizējot stratēģisko mērķu rīcības virzienu uzdevumu izpildi, secinām, ka lielākā daļa no tiem ir saglabājuši savu aktualitāti arī jaunajam plānošanas periodam. Ar Latvijas bibliotēku attīstības tendencēm šajā periodā un aktivitātēm stratēģijas mērķu sasniegšanai var iepazīties ikgadējos ziņojumos [“Latvijas bibliotēkas 2021. gadā”](#), [“Latvijas bibliotēkas 2020. gadā”](#), [“Latvijas bibliotēkas 2019. gadā”](#), [“Latvijas bibliotēkas 2017. un 2018. gadā”](#).

Kā stratēģijas ietekmes rezultatīvie rādītāji bija izvirzīti bibliotēku skaits un apmeklējums. Vērojama bibliotēku skaita samazināšanās Latvijā, bet šis rādītājs korelē arī ar iedzīvotāju skaita samazināšanos Latvijā. Bibliotēku skaita samazinājumu galvenokārt veido skolu un pašvaldību publisko bibliotēku skaita samazinājums.

Att. 1: Bibliotēku skaits Latvijā 2010.-2021. (aut. LNB)

Savukārt apmeklējuma rādītāji atspoguļo pilnīgu virziena maiņu, palielinoties virtuālajam apmeklējumam un samazinoties fiziskajam apmeklējumam. Tas saistīts ne tikai ar izaicinājumiem sabiedrībā minētā periodā noslēgumā, bet arī ar bibliotēku pakalpojumu digitālajā vidē pieaugumu.

Att. 2: Bibliotēku fiziskais un virtuālais apmeklējums 2018. - 2021. (aut. LNB)

STRATĒGISKAIS IETVARŠ 2023-2027

Atsauces uz attīstības plānošanas dokumentiem

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam "Kultūrvalsts"

1. rīcības virziens. Kultūras piedāvājuma pieejamība sabiedrībai; 2. rīcības virziens. Sabiedrības līdzdalība kultūras procesos; 3. rīcības virziens. Kultūras mantojuma ilgtspēja; 4. rīcības virziens. Kultūras un radošo nozaru attīstība; 5. rīcības virziens. Kultūra un izglītība.

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam

B.1.4. uzdevums. Vienoto klientu apkalpošanas centru pieejamība un darbība. Iespēja iedzīvotājiem vienuviet saņemt valsts un pašvaldību pakalpojumus – arī Latvijas publiskajās bibliotēkās, kas kalpo par pamatu pakalpojumu sistēmas attīstībai. Jāstiprina bibliotēku loma pakalpojumu pieejamības veicināšanā.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai"

Rīcības virziens 2.1. Izglītības satura un procesa attīstība. Atbalsts kompetenču izglītībai un caurviju prasmju attīstībai. Rīcības virziens 2.3. Izglītības piedāvājuma attīstībai nozīmīgu partnerību veidošana. Rīcības virziens 3.2. Sadarbība un dalīta atbildība ar vietējo kopienu izglītības mērķu sasniegšanai. [...] Mūžizglītības veicināšana un digitālo prasmju attīstīšana

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam

2.3. Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu. [...] Bibliotēku un kultūras centru tīkls, kurā iesaistītais personāls pilda kopienas dzīves katalizatoru funkciju. [...] Jāveicina jaunatnes izglītošana medijpratībā, tādējādi ilgtermiņā stiprinot gados jaunākās sabiedrības daļas psiholoģisko noturību pret apdraudējumiem un ļaunprātīgu rīcību informācijas telpā.

Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2020. - 2027. gadam

2.1. P&A sistēmas digitālā transformācija un atvērtā zinātne [...] lai uzlabotu pētnieku, uzņēmumu, publiskās pārvaldes un sabiedrības piekļuvi zināšanām, resursiem, pētniecības rezultātiem, datiem. [...] sekmē atvērtās zinātnes kultūras attīstību, jo īpaši attiecībā uz publiski finansētu pētniecības datu un rezultātu publiskas pieejamības nodrošināšanu atbilstoši FAIR datu principiem – atrodami, piekļūstami, savietojami un atkal izmantojami.

Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2020. - 2027. gadam

4.1.1. Līdzdalība un praktiskā e-risinājumu izmantošana – katra iedzīvotāja digitālo prasmju un digitālo rīku pamata komplekts [...] Nodrošināt bibliotekāru kā digitālo aģentu kompetenču paaugstināšanu valsts pārvaldes pakalpojumu un citu digitālo pašizglītošanās pakalpojumu sniegšanā klientam atbilstošākajā kanālā un digitālo rīku pielietošanā pakalpojumu pieteikšanai. [...] Izveidot uz digitālās telpas attīstību vērstu humanitāro zinātņu un kultūras infrastruktūru un tās pakalpojumus.

Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam

2. apakšmērķis. Latviešu valodas vides paplašināšana un valodas resursu ilgtspēja. [...] digitālo valodas resursu pieejamības nodrošinājums [...] Korpuslingvistika, valodas tehnoloģiju attīstība. [...] Bērnu un jauniešu izglītošana un pozitīvas lingvistiskās attieksmes veidošana.

Literatūras un grāmatniecības nozares stratēģija 2021-2027

I. Atbalsts literārā radošā procesa, t.sk. pētnieciskā, nodrošināšanai un radošo personu sociālā aizsardzība. Prioritātes stratēģiskais mērķis – radīt labvēlīgus apstākļus literārajam radošajam darbam, nodrošinot kvalitatīvu autordarbu tapšanu, pieejamību, novērtēšanu un popularizēšanu.

II. Literatūras un grāmatniecības popularitātes veicināšana un pieejamības nodrošināšana. Prioritātes stratēģiskais mērķis – panākt grāmatniecības attīstībai labvēlīgus apstākļus, veicinot kvalitatīvas literatūras u. c. grāmatu

pieejamību dažādām auditorijām, tostarp cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, un grāmatu nozīmīguma apzināšanos sabiedrības attīstībā.

VIRSMĒRĶIS

Attīstīt bibliotēkas kā nozīmīgu resursu **gudrai un ilgtspējīgai sabiedrības izaugsmei**, kas nodrošina **Latvijas kultūras mantojuma saglabāšanu un pieejamību**, uzlabo sabiedrības **rakstpratību un informācijpratību**, nodrošina **pilsonisko līdzdalību un atbalsta kultūras, izglītības un zinātnes procesus**, veicina **radošā potenciāla izmantošanu, sabiedrības saliedētības un noturības nostiprināšanu**, nodrošina **valsts un pašvaldību pakalpojumu pieejamību sabiedrībai**.

Vīrsmērķis tiek īstenots, ievērojot šādus pamatprincipus:

Bibliotēku pieejamības princips (valsts un pašvaldību atbildība par bibliotēku pakalpojumu pieejamību visiem cilvēkiem kultūras, radošo interešu un talantu, izglītības, pētniecības, informācijas un komunikācijas nolūkos neatkarīgi no vecuma, dzimuma, sociālā stāvokļa, dzīves vietas, etniskās piederības, funkcionālā stāvokļa un citām atšķirībām, valsts un pašvaldību bibliotēku pakalpojumu pieejamība ir bez maksas).

Informācijas un zināšanu brīvas pieejamības princips (bibliotēku krājumos esošie iespaiddarbi, elektroniskie izdevumi, rokraksti un citi materiāli neatkarīgi no to autoru politiskās, ideoloģiskās, reliģiskās vai cita veida orientācijas vai informācijas, kas tajos ietverta, ir pieejami ikvienai personai bibliotēku noteiktajā kārtībā, tiek veikta autortiesību normatīvā regulējuma harmonizācija atbilstoši sabiedrības vajadzībām brīvi piekļūt digitalizētiem materiāliem, e-grāmatām, citiem elektroniskās informācijas resursiem un digitāli radītajam kultūras mantojumam).

Kultūras mantojuma saglabāšanas princips (valsts un pašvaldības nodrošina kultūras mantojuma uzkrāšanu, saglabāšanu un pieejamību bibliotēkās).

Ilgtspējīgas, pēctecīgas un līdzsvarotas attīstības princips (valsts un pašvaldības nodrošina bibliotēku darbības ilgtermiņa politikas plānošanu, pēctecīgu politikas īstenošanu, nodrošinot līdzsvarotu bibliotēku darbību un to pakalpojumu pieejamību visā valsts teritorijā un tautsaimniecības nozarēs).

Atbildības sadales un sadarbības princips (atbildību par bibliotēku darbību un attīstību dala valsts un pašvaldības, nodrošinot visu bibliotēku sadarbību visas sabiedrības interesēs, katras pašvaldības un

tautsaimniecības nozares politikas izstrādē un īstenošanā tiek ievērotas cilvēku vajadzības bibliotēku pakalpojumu pieejamībā un dažādu bibliotēku informācijas resursu veidošanā un izmantošanā).

STRATĒĢISKIE MĒRĶI 2023-2027

I Veicināt bibliotēku nozares ilgtspēju

II Veicināt bibliotēku speciālistu ataudzi un profesionālo izaugsmi

III Nodrošināt kultūras, izglītības un pētniecības resursu un pakalpojumu pieejamību

IV Sekmēt sabiedrības līdzdalību kultūras, izglītības un pētniecības procesos

RĪCĪBAS VIRZIENI UN UZDEVUMI

I stratēģiskais mērķis: veicināt bibliotēku nozares ilgtspēju

Nozares ilgtspējai un veselīgai klātesamībai sabiedrības izaugsmē ir nepieciešami spēcīgi pamati. Šobrīd bibliotēku nozares normatīvais regulējums daļēji ir novecojis. Nozarē strādājošo atalgojums nav konkurētspējīgs, kā arī bibliotēku un to krājumu attīstībai atvēlētā finansējuma apjoms ir nepietiekams, ņemot vērā mūsdienu prasības. Strauji augošā digitālās vides dominance, mūsdienu tehnoloģiskās iespējas un pārmaiņas sabiedrības ieradumos pieprasa arī bibliotēkām pielāgoties mainīgajai situācijai. Ilgtspēju nodrošinās arī savu sakņu apzināšanās, tādēļ šajā periodā īpaši iezīmējas 2025. gads, kurā atzīmēs 500 gadus kopš pirmās latviešu valodā izdotās grāmatas, bet viss periods būs veltīts norišu ciklam “Latviešu grāmatai 500”, lai izceltu rakstītā vārda latviešu valodā nozīmi nācijai attīstībā.

1. rīcības virziens. Bibliotēku darbības normatīvā un praktiskā nodrošinājuma pilnveide

Nepieciešams uzsākt aktualizēt Bibliotēku likumu un no tā izrietošos Ministru kabineta noteikumus atbilstoši mūsdienu situācijai, kā arī citus nozarei nozīmīgus normatīvos aktus. Ar bibliotēku interešu aizstāvības darbu nepieciešams aktualizēt Latvijas bibliotekāru atalgojuma jautājumu, kas celtni profesijas prestižu. Lai gūtu papildus finansējumu attīstībai, nepieciešams veicināt bibliotēku iesaisti investīciju projektos dažādos līmeņos, tai skaitā, izmantojot arī Eiropas struktūrfondu finansējumu.

Nepieciešams panākt risinājumu par Latvijas mērogā integrētu un mūsdienīgu bibliotēku informācijas sistēmu. Turpināt attīstīt bibliotēku zināšanu organizācijas sistēmas, piemērojot tās digitālās vides prasībām un ieviest uz tām balstītu digitālo datu apstrādes automatizāciju un mākslīgā

intelekta tehnoloģijas pilnvērtīgai satura atklāšanai, vienlaicīgi pievēršot īpašu uzmanību kiberdrošības jautājumiem. Turpināt nostiprināt Latvijas Nacionālo bibliotēku kā visas nozares attīstības virzītāju, īpaši šajā periodā izceļot Latvijas bibliotēku, latviešu valodas un rakstītā vārda latviešu valodā nozīmību Latvijas valstiskumam, identitātei un attīstībai cikla "Latviešu grāmatai 500" ietvaros.

Mudināt Latvijas bibliotēkas un tās pārstāvošās institūcijas iesaistīties profesionālās organizācijās un tādu starptautisko organizāciju darbā, kur kopīgās diskusijās top bibliotēku un informācijas nozares stratēģiju un vadlīniju pamatprincipi. Savukārt nozares pētniecības veicināšana sniegtu zinātniski pamatotu argumentāciju attīstības virzieniem.

Digitālā kultūras mantojuma platforma ir ilgtspējīga bibliotēku digitālā krājuma saglabāšanas, pārvaldības un pieejamības infrastruktūra. Platformā jāturpina attīstīt tādas kultūras mantojuma piekļuves un izpētes digitālos risinājumus, kas atbilst lietotāju vajadzību un prasmju attīstības tendencēm. Vienlaikus Digitālā kompetenču centra ietvaros jāveido reģionu digitalizācijas kompetenču tīkls un kompetenču pārvešana uz un starp reģioniem.

Uzdevumi:

- 1.1. aktualizēt bibliotēku darbības normatīvo bāzi;
- 1.2. sekmēt motivējoša un attīstību veicinoša bibliotēku darbības finansējuma nodrošināšanu;
- 1.3. pilnveidot bibliotēku informācijas sistēmas, t.sk. veicot priekšdarbus un integrāciju ar digitālā kultūras mantojuma datu ekosistēmu;
- 1.4. nostiprināt Latvijas Nacionālo bibliotēku kā nozares attīstības virzītājas, kvalitātes standartu un mūsdienu tehnoloģiju sasniegumu ieviešanas nozarē lomu;
- 1.5. nodrošināt Latvijas bibliotēku nozares interešu pārstāvniecību nacionālā un starptautiskā mērogā, tai skaitā, spēcinošot arī nozares nevalstiskās organizācijas;
- 1.6. nostiprināt Kultūras informācijas sistēmu centru kā nozares mūsdienu tehnoloģiju attīstītāju un to sasniegumu ieviešanu.

2. rīcības virziens. Ilgtspējīgas krājuma un datu pārvaldības attīstīšana

Jāturpina attīstīt un saglabāt Latvijas bibliotēku nacionālo krājumu (analogo, digitalizēto un digitāli radīto) kā pagātnes un mūsdienu kultūras mantojuma/rakstītās atmiņas neatņemamu sastāvdaļu, kā resursu pētniecībai un izglītībai, un kvalitatīviem bibliotēku pakalpojumiem. Svarīgi nodrošināt bibliotēku krājumu plašu pieejamību, balstītu mūsdienīgos tehnoloģiskos risinājumos. Apzinoties kultūras mantojuma apdraudējumu

un vērtību bojāeju, nepieciešams pārvaldīt riskus, kas saistīti ar krājuma saglabāšanu, gan tos novēršot, gan veidojot gatavības kultūru krājuma glābšanai krīzes situācijās, tādējādi veicinot bibliotēku noturību.

Sasniegt mērķi, lai bibliotēku veidotie dati pievieno vērtību gan kultūras mantojuma, gan izglītības un zinātnes, gan valsts pārvaldes, mediju un privātā sektora digitālā satura indeksēšanā un zināšanu organizācijas sistēmās. Jāturpina veicināt bibliotēku veidoto datu integrāciju semantiskā tīmekļa vidē, kā arī nodrošināt datu kopradi starp dažādām tīmekļa zināšanu krātuvēm. Nepieciešams apgūt un ieviest mākslīgā intelekta tehnoloģijas digitālo resursu indeksēšanā un zināšanu organizācijas sistēmu tālākā attīstībā. Ar datu atvēršanu un pieejamību globālām platformām tiks veicināta kvalitatīva Latvijas resursu izmantošana ārpus tās, piemēram, diasporā, akadēmiskajā vidē u.c.

Būtiski ir sekmēt analogā krājuma digitalizāciju un drošu ilgtermiņa saglabāšanu. Ar valsts un pašvaldības līdzekļiem digitalizētais kultūras mantojums ir vienoti jāsaglabā Digitālā kultūras mantojuma platformā ar pieejamību Digitālajā bibliotēkā (digitalbiblioteka.lv),

Sekmēt sadarbību starp bibliotēkām un citām kultūras un atmiņas institūcijām jeb tā saukto GLAM (galerijas, bibliotēkas, arhīvi, muzeji) sektoru, lai risinātu kopīgas problēmas krājumu, īpaši digitālo, veidošanā un saglabāšanā, ņemot vērā krājuma veidošanas problemātiku, ko rada aktuālā digitālā satura apjoms, kuru objektīvi nav iespējams visu saglabāt. Svarīgi sadarboties ar pētniekiem un ekspertiem krājuma kolekciju veidošanā, novērtēšanā un popularizēšanā gan analogā, gan digitālā formā

Uzdevumi:

- 2.1. saglabāt un attīstīt nacionālo krājumu, t. sk. nodrošināt mērķtiecīgu krājuma digitalizāciju un digitāli radītā krājuma veidošanu;
- 2.2. veidot datus un izpratni par datiem kā nacionālā krājuma pievienoto vērtību un nacionālā kultūras mantojuma ekosistēmas daļu;
- 2.3. veidot GLAM (galerijas, bibliotēkas, arhīvi, muzeji) sektora sadarbību koordinētai krājumu un datu pārvaldībai.

3. rīcības virziens. Pētniecības sekmēšana bibliotēkzinātnē un informācijas zinātnē nozares attīstībai

Ir nepieciešams attīstīt bibliotēku snieguma un ietekmes pētījumus, lai novērtētu bibliotēku darbības un pakalpojumu kvalitāti, to veicot gan pašiem bibliotekāriem, gan ar pasūtījuma pētījumiem valsts līmenī, tādējādi iegūstot plašāku redzējumu par nozari. Nepieciešams arī pilnveidot bibliotekāru pētniecības prasmes, rīkojot profesionālās pilnveides pasākumus, kā arī piesaistot sociālo zinātņu ekspertus. Arī bibliotēku

pakalpojumu attīstība ir jābalsta ar pētnieciskām metodēm iegūtos datus par kopienas/ lasītāju vajadzībām.

Uzdevumi:

- 3.1. veicināt pētījumus bibliotēku pakalpojumu un resursu kvalitātes novērtēšanā;
- 3.2. veicināt pētījumus vietējās kopienas vajadzību noskaidrošanai;
- 3.3. veicināt sadarbību nozares pētniecībā reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā;
- 3.4. veicināt pētījumus par cilvēku informacionālo uzvedību un lasīšanas paradumu maiņas faktoriem un metodēm.

I stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti

Veikti grozījumi normatīvos aktos vai pieņemti jauni normatīvie dokumenti vai izstrādāti likumprojekti.

Vidējā atalgojuma un bibliotēku budžeta pieaugums nozarē.

Ieviesti attīstības un sadarbības projekti.

Realizēti pētījumi nozarē.

Attīstīta Latvijas bibliotēku sistēmu funkcionalitāte.

II stratēģiskais mērķis: veicināt bibliotēku speciālistu ataudzi un profesionālo izaugsmi

Nozares ilgtspējas pamatā ir izglītots bibliotekārs, tādēļ jaunā speciālistu ataudze ir būtiska. Tas prasa nopietnu darbu profesijas prestiža celšanā, lai tā būtu mērķtiecīga jauniešu izvēle. Vienlaikus jāapzinās, ka mūsdienu izaicinājumu un sabiedrības attīstības tendenču kontekstā bibliotēkzinātņu saskarozaru apjoms strauji pieaug. Šobrīd trūkst stratēģiski koordinētas bibliotēkzinātņu izglītības iestāžu sadarbības, kā arī mērķtiecīgas izglītības programmu sadarbības ar saskarjomām. Ņemot vērā Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2022-2027 pausto, vitāli svarīga ir zināšanu un prasmju nostiprināšana digitālajā jomā, tomēr šobrīd nozares speciālistiem trūkst zināšanu darbā ar informācijas sistēmām. Bibliotēku nozares speciālistu kompetenču attīstība Latvijā ir stabila, taču bieži trūkst pašu speciālistu motivācijas pilnveidoties. Jāizceļ jaunu bibliotekāro speciālistu piesaistes problēma, kas radījusi darbinieku ar nepieciešamajām zināšanām un pieredzi trūkumu.

4. rīcības virziens. Bibliotēku nozares izglītības pilnveide un nostiprināšana

Sadarbībā ar citām izglītības iestādēm un saskarnozarēm ir jāizstrādā optimāla, vispusīga un savstarpēji koordinēta bibliotēku nozares speciālistu profesionālās izglītības ieguves un pilnveides sistēma un attīstības programma. Ja nozare virzās GLAM sektora sadarbības virzienā, tad būtu jāsadarbības arī izglītības programmu piedāvājumā.

Nemot vērā digitālās vides, informācijas tehnoloģiju un mākslīgā intelekta jomas ietekmi uz bibliotekāriem un citiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, kā arī datu un informācijas pārvaldību, digitalizāciju un digitālā kultūras mantojuma pārvaldību, ir nepieciešams paplašināt bibliotēku nozares studiju saturu šajā virzienā sadarbībā ar citām Latvijas augstskolām, kā arī jāpaplašina sadarbība ar IT nozares izglītības sektoru, lai dinamiski reaģētu uz tendencēm pasaulē.

Īpašu uzmanību šajā plānošanas periodā nepieciešams pievērst sistēmbibliotēkāju sagatavošanai. Nemot vērā informācijas tehnoloģiju jomas attīstību, daudzi nozares pārstāvji vērš uzmanību uz sistēmbibliotēkāju trūkumu nozarē. Jāņem vērā, ka saskaņā ar Profesiju klasifikatoru sistēmbibliotēkām jābūt ar augstāko izglītību, bet šobrīd Latvijā nav iespēju apgūt šādu virzienu augstākās izglītības programmās, tikai iegūt pamatzināšanas par informācijas sistēmām bibliotēkzinību studiju pamatprogrammas ietvaros.

Nepieciešams izstrādāt un īstenot programmu bibliotēku nodrošināšanai ar kompetentiem bibliotekārā darba speciālistiem, kā arī veikt īpašus pasākumus bibliotēkārā darba popularizēšanai jauniešiem. Sadarbībā ar darba devējiem jāpārskata studiju prakses, lai palielinātu to nozīmīgumu bibliotekārajam darbam nepieciešamo kompetenču pilnveidei.

Mērķis ir palielināt tādu bakalaura, maģistra un kvalifikācijas darbu bibliotēkzinātnē īpatsvaru, kas izstrādāti par nozares attīstībai un tās praktiskajā funkcionēšanā aktuālām tēmām nozarei aktuālā praktiskajā darbā. Izstrādāt tematisko piedāvājumu sadarbībā ar nozares darba devējiem un profesionāļiem, kā arī iesaistīt tos augstskolu pētnieciskajā darbā un studiju noslēguma darbu vadīšanā un / vai konsultēšanā.

Uzdevumi:

4.1. Attīstīt un stiprināt bibliotēku nozares profesionālās, tai skaitā profesionālās augstākās izglītības piedāvājumu, īpaši digitālās transformācijas kontekstā;

4.2. Veicināt nozares akadēmiskās izglītības attīstību sadarbībā ar darba devējiem;

4.3. Attīstīt akadēmisko pētniecību bibliotēkzinātnē un informācijas zinātnē kā svarīgu izglītības procesa daļu;

4.4. Veicināt bibliotēku nozares profesionāļu prestižu jaunu speciālistu piesaistīšanai un motivēšanai.

5. rīcības virziens. Bibliotēku nozares profesionāļu kompetenču attīstība

Kompetenču attīstības piedāvājumā ir nepieciešams veidot maksimāli pielāgotu piedāvājumu katram bibliotēku veidam un darba virzienam, lai būtu iekļauti visu bibliotēku veidu darbinieki atbilstoši to darba vajadzībām.

Jāsekmē nozares speciālistu motivācija un ieradumi pilnveidot zināšanas un attīstīt kompetences. Šeit jādomā arī par metodēm un pasākumiem motivācijai, piemēram, pilnveidei stimulējošu darba vidi, zināšanu pārmantojamību, mentoru tīklojumu, kā arī par iegūto zināšanu pielietošanu praksē. Arī profesionālajā pilnveidē iezīmējas tādas aktualitātes kā pielāgošanās digitālajai transformācijai un atvērtās zinātnes kustībai.

Nepieciešamas motivēt bibliotēku darbiniekus izmantot esošos pieejamos mikromācīšanās resursus, īpaši tiešsaistē, piemēram, starptautisko tālmācības platformu lietošanu. Tas paplašinātu arī redzesloku ar starptautisku pieredzi un ieviestu jaunu izglītošanās paradumu. Svarīgi popularizēt nozares profesionālo asociāciju materiālus zināšanu ieguvei, kā arī Latvijas resursus, kur vienkopus pieejama profesionālā informācija, piemēram, Latvijas Bibliotēku portāls. Vēlama mērķtiecīga materiālu tulkošana latviešu valodā, lai bagātinātu profesionālo terminoloģiju.

Uzdevumi:

5.1. attīstīt individualizētu pieeju bibliotēku darbinieku profesionālajā pilnveidē;

5.2. īstenot bibliotēku darbinieku pieredzes apmaiņu un zināšanu tālāk nodošanu jaunajai bibliotekāru paaudzei;

5.3. veidot un nodrošināt pieejamību nozares tiešsaistes materiāliem, tai skaitā brīvpieejā;

5.4. stiprināt bibliotēku darbinieku zināšanas digitālo pakalpojumu izveidē un nodrošināšanā;

5.5. attīstīt kompetenci par pakalpojumiem atvērtās zinātnes kustības kontekstā;

5.6. pilnveidot bibliotēku nozares darbinieku pētniecības prasmes un pētniecības metožu pārzināšanu, tai skaitā, digitālās pētniecības prasmes.

II stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti

Aktualizēts bibliotēku nozares profesionālās, tai skaitā profesionālās augstākās izglītības satura piedāvājums.

Paplašinātas studiju prakses iespējas.

Palielināts bakalaura, maģistra un kvalifikācijas darbu bibliotēkzinātnē īpatsvars par nozarei aktuālām tēmām un šo darbu pieejamība nozares speciālistiem.

Pieaudzis piesaistīto jauno speciālistu īpatsvars bibliotēkās.

Saglabātas un attīstītas iespējas iegūt dažādu veidu un līmeņu izglītību bibliotēku un informācijas zinātnes jomās.

Pieaudzis to bibliotēkas darbinieku skaits, kuriem ir iegūta formālā izglītība bibliotēku vai informācijas zinātnes jomā.

III stratēģiskais mērķis: nodrošināt kultūras, izglītības un pētniecības resursu un pakalpojumu pieejamību

Latvijas bibliotēku tīkls ir būtiski svarīgs sabiedrības kultūras, izglītības un zinātnes procesos, tādēļ būtiski nodrošināt visu bibliotēku pakalpojumu pieejamību. Bibliotēkas ir svarīgas ne tikai kā zināšanu krātuves, bet arī fiziskas vietas, tādēļ ir jāturpina darbs, lai bibliotēku vide ir pieejama un iekļaujoša. Tikpat svarīgi sabiedrības noturības un ilgtspējas nodrošināšanā ir bibliotēku sniegtie informācijas pakalpojumi un izglītojošā darbība, tai skaitā, lai cīnītos pret dezinformāciju un nodrošinātu piekļuvi drošīgai informācijai. Ieviešot valstī kompetenču izglītību skolās, bibliotēkām jāklūst par daļu no tās.

6. rīcības virziens. Kvalitatīvu un mūsdienīgu pakalpojumu attīstība

Bibliotēku fiziskās telpas renesanse ir jauna un būtiska attīstības tendence, tāpēc fiziskai pieejamībai ir jāpievērš īpaša nozīme. Līdztekus pakalpojumu pieejamībai jādomā arī par pievilcīgu un mūsdienām atbilstošu bibliotēku vidi, kas iet roku rokā ar bibliotēku un to funkciju attīstīšanos, lasītāju un jauno speciālistu piesaistīšanu.

Jādomā par pakalpojumiem klientiem ar īpašām vajadzībām, izmantojot dažādus rīkus, tai skaitā, informācijas resursu pieejamību personām ar funkcionālu lasītnespēju un pakalpojumu pieejamību sociāli mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām, tostarp senioriem un cilvēkiem ar zemiem ienākumiem.

Svarīgi turpināt attīstīt pakalpojumus informācijpratībā, medijpratībā, digitālajās prasmēs. Paplašināt lasītāju pašapkalpošanās servisu, bibliotēku pakalpojumus tiešsaistē, kā arī pieejamību digitālajam saturam. Īpaši nozīmīga bibliotēku iesaiste ir nepieciešama programmas “Skola 2030” īstenošanā, ieviešot skolās kompetenču izglītību, kā arī īstenojot pāreju uz mācību satura apguvi tikai valsts valodā.

Uzdevumi:

- 6.1. nodrošināt iekļaujošu un pieejamu bibliotēku vidi gan fiziski, gan digitāli;
- 6.2. turpināt attīstīt esošos un piedāvāt jaunus informācijas pakalpojumus;
- 6.3. paplašināt bibliotēku pakalpojumus tiešsaistē;

- 6.4. īstenot bibliotēku izglītojošās darbības virzienu;
- 6.5. veicināt bibliotēku krājuma un kolekciju, t.sk. digitālo, atpazīstamību un pieejamību sabiedrībai;
- 6.6. stiprināt bibliotēku, īpaši izglītības iestāžu un publisko bibliotēku, partnerību un zināšanu pārnese kompetenču izglītības ieviešanā un pārejā uz mācību satura apguvi tikai valsts valodā.

7. rīcības virziens. Pakalpojumu attīstība pētniecības un zinātnes atbalstam

Mērķis ir attīstīt akadēmiskās bibliotēkas kā izglītību un zinātnei atbalstošus informācijas un pakalpojumu centrus. Īpaši nepieciešami uzlabojumi un inovācijas digitālo pakalpojumu jomā, sadarbībai attālināto studiju un e-studiju resursu izveidē, tai skaitā, pētniecības darbu novērtēšanas sistēmu izmantošanā un attīstībā.

Paralēli analogajam krājumam nepieciešams turpināt palielināt e-resursu īpatsvaru krājumā, tai skaitā Latvijā publicēto zinātnisko e-resursu klāstu. Sadarbībā ar LNB jāveido jauns modelis starptautisko datubāzu abonēšanas pārvaldībai. Atbalstot atvērtās zinātnes un atvērtās izglītības iniciatīvu, turpināt attīstīt datu un publikāciju (t.sk. studiju noslēguma darbu) repozitoriju pārvaldību.

Vienlaicīgi bibliotēku uzdevums ir arī padarīt pētniecības rezultātus pieejamākus sabiedrībai, iesaistoties zinātnes komunikācijas aktivitātēs.

Uzdevumi:

- 7.1. piedalīties pētījumu datu pārvaldības procesos un veicināt izpratni par pētījumu datu atkārtotu izmantošanu;
- 7.2. turpināt atbalstīt un veicināt pētniecisko rezultātu publicēšanu un pieejamību atvērtā piekļuvē, kā arī atbalstīt atvērtās zinātnes un atvērtās izglītības iniciatīvu;
- 7.3. atbalstīt pētniecības procesu augstskolās visos līmeņos (studentiem, doktorantiem, akadēmiskam personālam, amatierzinātnei);
- 7.4. integrēt bibliotēku resursus un pakalpojumus akadēmiskajā un pētniecības vidē;
- 7.5. nodrošināt piekļuvi resursiem nacionālā un starptautiskā mērogā, atbalstot aktuālās vajadzības zinātnē un pētniecībā;
- 7.6. veicināt sadarbību ar pētniekiem, izdevējiem un citiem speciālistiem pakalpojumu attīstībā pētniekiem;
- 7.7. veicināt pētnieku izpratni par pētniecības integritāti, pētniecības ētiku un labo praksi
- 7.8. veicināt pētniecības rezultātu plašāku izmantošanu, padarīt tos saprotamākus plašākai auditorijai, iesaistoties zinātnes komunikācijā.

III stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti

Ieviesti jauni pakalpojumi pētniecības atbalstam.

Bibliotēku piedāvātie resursi integrēti studiju procesā.

Izveidota centralizēta pārvaldība nacionālā mērogā starptautisko datubāzu abonēšanai.

Starptautiski redzamāki un pieejamāki zinātnes un pētniecības rezultāti, veicinot Latvijas pētnieku iesaisti projektos.

Ieviesti FAIR (atrodami, pieejami, sadarbspējīgi, atkārtoti izmantojami) principi zinātniskās informācijas un datu izplatīšanā.

IV stratēģiskais mērķis: sekmēt sabiedrības līdzdalību kultūras, izglītības, pētniecības un citos kopienu attīstības procesos

Sabiedrības līdzdalība kopienas kultūras un izglītības procesos ir būtisks nosacījums demokrātiskas, taisnīgas un ilgtspējīgas sabiedrības veidošanā. Bibliotēkas var sniegt atbalstu sabiedrības līdzdalības veicināšanā, jo ir identificētas kā kopienas stiprinātājas. Tāpat, bibliotēku darbība ne tikai atbalsta ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu, bet arī pašas ar savu darbību tos piepilda. Tomēr iespējams, ka vairākām sabiedrības grupām bibliotēku pakalpojumi nav pieejami vai viņu interesēm un vajadzībām atbilstoši. Te īpaši jāizceļ mazaizsargātas sociālās grupas, bet tikpat aktuāla bibliotēku lietotāju grupa ir seniori, kuriem var draudēt palikšana digitālās plaissas viņā pusē. Tas prasa īpašu darbu vietējo kopienu iesaistē bibliotēku attīstībā, kā arī aktivitātes, lai izceltu kopīgās vērtības, kultūras daudzveidību un sekmētu sabiedrības saliedētību.

8. rīcības virziens. Bibliotēkas kā kopienas stiprinātājas un ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanas

Pašvaldību publiskajām bibliotēkām jāklūst par līdzvērtīgu partneri pašvaldību pakalpojumu pārvaldībā līdztekus citām pašvaldību struktūrvienībām, attīstot sadarbību ar dibinātājinstitūciju, vietējās kopienas pārstāvjiem, iedzīvotājiem, nevalstiskajām organizācijām. To veicina bibliotēku iesaiste iedzīvotāju interešu pārstāvniecībā pašvaldību attīstības plānošanā, meklējot inovatīvus risinājumus.

Bibliotēkām ir jāturpina izglītēt un iesaistīt kopienas ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu lokalizēšanā un sasniegšanā. Savukārt līdzdalība zināšanu sabiedrības veidošanā un zinātnes popularizēšanā iespējama ar amatierzinātnes palīdzību.

Kopienas identitātes nostiprināšanā un kopīgo vērtību izzināšanā ļoti svarīga ir lokālās kultūrvides pētniecība (novadpētniecība) un piekļuve pētniecības rezultātiem, kur bibliotēkām jāuzņemas vadošā loma sadarbībā ar citām kultūras un atmiņas institūcijām, izmantojot mūsdienu tehnoloģiju sniegtās iespējas, kā arī attīstot radošu pētījumu rezultātu interpretēšanu un

komunikāciju plašākai sabiedrībai. Bibliotēkām ir jāuzņemas līdzdalība latviešu valodas dialektu fiksēšanā un liecību apkopošanā kopienu identitātes daudzveidības saglabāšanai.

Uzdevumi:

8.1. veidot bibliotēku krājumu, pilnveidot pielāgotās literatūras resursu daudzveidību, attīstīt pakalpojumus un aktivitātes, lai veicinātu sabiedrības izaugsmi un interešu daudzpusību;

8.2. integrēties kopienas sadarbības tīklos un pārvaldības institūcijās, lai dalītos ar zināšanām un sniegtu atbalstu kopienu labbūtības nodrošināšanā un izaugsmei;

8.3. veicināt izpratni par ilgtspējīgas attīstības mērķiem sabiedrībā, atbalstīt sabiedrības līdzdalību un iniciatīvas, kā arī īstenot mērķus bibliotēkas darbībā, pakalpojumos un ikdienas darbā;

8.4. veidot izpratni par zinātnes lomu sabiedrībā un sabiedrības līdzdalību zinātnē, t.sk., amatierzinātnē;

8.5. veicināt bibliotēku lokālās kultūrvides izzināšanas darbu vietējo kopienu atmiņas glabāšanai un identitātes nostiprināšanai, īpaši norišu cikla "Latviešu grāmatai 500" ietvaros.

9. rīcības virziens. Bibliotēkas iekļaujošas, demokrātiskas un saliedētas sabiedrības veidošanai

Bibliotēku izglītojošā darbība jāvirza kopienas pilsonisko prasmju attīstībai, veicinot izpratni par kopīgām vērtībām un kultūras daudzveidību.

Īpašs, visas Latvijas bibliotēkas vienojošs notikums šajā periodā būs pirmās grāmatas latviešu valodā piecsimtgade, kurai veltītās norises īpaši mērķētas sabiedrības rakstpratības sekmēšanai, kā arī diskusijai par kopīgajām vērtībām, nācijas zināšanu vēsturi un atmiņu.

Īpašs darbs jāvelta jauniešu auditorijai, īpaši lasītprasmes veicināšanai. Sadarbības un ilgtspējas nodrošināšanai lasītprasmes rādītāju uzlabošanā nepieciešams izstrādāt lasīšanas veicināšanas un rakstpratības stratēģiju, lai nodrošinātu lasīšanas veicināšanas programmu ilgtspējīgu finansējumu valstī, kā arī efektīvu, lietderīgu un koordinētu darbību.

Cīņai ar dezinformāciju, jāturpina sabiedrības kritiskās domāšanas veicināšana, piedāvājot informācijpratības un medijpratības programmas. Lai mazinātu digitālo plaisu sabiedrībā, bibliotēkām būs īpaša loma digitālo pamatprasmju uzlabošanā sabiedrībā, kā arī sociāli mazāk aizsargāto grupu atbalstam. Lai stiprinātu valsts valodas lietojumu sabiedrībā, svarīgi ir veicināt latviešu valodas apguvi un lietošanu, tostarp ar kultūrizglītības metodēm.

Uzdevumi:

9.1. attīstīt lasīšanas veicināšanas programmas, īpaši bērniem un jauniešiem, literatūras un grāmatniecības popularizēšanas aktivitātes;

9.2. sekmēt sabiedrības informācijpratību, medijpratību, digitālo pratību un valsts valodas prasmes, lai stiprinātu sabiedrības noturību;

9.3. veicināt izpratni par kopējām Eiropas vērtībām, sekmēt kultūru daudzveidību, pilsoniskumu un demokrātiju sabiedrībā;

9.4. sniegt atbalstu informācijas pieejamībā un informācijpratībā sociāli mazaizsargātām sabiedrības grupām.

IV stratēģiskā mērķa sasniedzamie rezultāti

Bibliotēkas ir līdzdalīgas vietējās kopienas attīstības procesos.

Nodrošinātas iespējas un aptvērums sabiedrības digitālās pratības, informācijpratības, medijpratības un valsts valodas prasmes veicināšanai.

Pieaudzis lasīšanas veicināšanas programmu dalībnieku aptvērums.

Lokālās kultūrvides pētījumi, īpaši veltīti grāmatniecības vēsturei.

STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAI NOTEIKTIE REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

Palielināt vidēji bibliotēku izmantošanas skaitu gadā (gan fiziskais, gan virtuālais apmeklējums) uz vienu iedzīvotāju no 8,3 reizēm uz 9,0 reizēm.

	2018	2019	2020	2021	2027
Latvijas iedzīvotāju vidējais bibliotēku apmeklējumu skaits gadā	9,8	9,6	8,5	8,3	9,0

Palielināt bibliotēku aktīvo lietotāju skaitu no pašreizējiem 35% no Latvijas iedzīvotāju skaita uz 40 %

	2018	2019	2020	2021	2027
Latvijas iedzīvotāji izmanto bibliotēku pakalpojumus (%)	42	42	39	35	40

Palielināt bibliotēku vidējo izsniegumu skaitu uz vienu Latvijas iedzīvotāju no pašreizējā līmeņa 12 vienībām uz vienu iedzīvotāju līdz 13 vienībām uz vienu iedzīvotāju (gan fizisko, gan elektronisko dokumentu izsniegumu).

	2018	2019	2020	2021	2027
Vidējais izsniegums (vienību sk.) uz vienu Latvijas iedzīvotāju	10,3	9,5	11,5	12,0	13,0

Palielināt bibliotekāro izglītību ieguvušo darbinieku skaitu bibliotēkās no pašreizējā līmeņa 47 % no bibliotekārajiem darbiniekiem līdz 48 %.

	2018	2019	2020	2021	2027
No bibliotekāro darbinieku skaita % darbinieki ar bibliotekāro izglītību	44	46	47	47	48

Palielināt izdevumus Latvijas bibliotēku krājumam no pašreizējā līmeņa (vidējā summa uz vienu Latvijas iedzīvotāju, tai skaitā e-resursu nodrošinājumam) 5,24 EUR uz vienu Latvijas iedzīvotāju līdz 6,00 EUR.

	2018	2019	2020	2021	2027
Vidēji bibliotēku izdevumi krājuma komplektēšanai uz vienu Latvijas iedzīvotāju (EUR)	4,54	4,10	4,69	5,24	6,00

Instrumenti stratēģijas īstenošanai

Rīcības plāns, kur norāda aktivitātes, atbildīgos izpildītājus, termiņus un finansējuma avotu (1.pielikums)

Iesaistītās institūcijas: Kultūras ministrija, Latvijas Bibliotēku padome, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Kultūras informācijas sistēmu centrs, Latvijas bibliotekāru biedrība, Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācija, Latvijas skolu bibliotēku biedrība, Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome, Latvijas Grāmatizdevēju asociācija un Literatūras un grāmatniecības padome.

Finansējums: valsts un pašvaldību budžets

Atbildīgā institūcija par stratēģijas ieviešanas uzraudzību – **Kultūras ministrija.**

PIELIKUMS – BIBLIOTĒKU NOZARES STRATĒGIJAS 2023-2027 RĪCĪBAS PLĀNS

Saīsinājumi - ANM (Atveseļošanas un noturības mehānisms), IZM (Izglītības un zinātnes ministrija), KISC (Kultūras informācijas sistēmu centrs), KM (Kultūras ministrija), LATABA (Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācija), LBB (Latvijas Bibliotekāru biedrība), LBP (Latvijas Bibliotēku padome), LKA LKK (Latvijas Kultūras akadēmijas aģentūra “Latvijas kultūras koledža”), LNA (Latvijas Nacionālais arhīvs), LNB (Latvijas Nacionālā bibliotēka), LNB AB (Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība), LNeB (Latvijas Neredzīgo bibliotēka), LPS (Latvijas Pašvaldību savienība), LU PPMF (Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte), LU SZF (Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte), NKMP (Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde), VARAM (Vides un reģionālās attīstības ministrija), VISC (Valsts izglītības satura centrs).

I stratēģiskais mērķis: veicināt bibliotēku nozares ilgtspēju						
1. rīcības virziens. Bibliotēku darbības normatīvā un praktiskā nodrošinājuma pilnveide						
Nr. p. k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
1.1	Aktualizēt bibliotēku darbības normatīvo bāzi.					
1.1.1.		Pieņemt Obligāto eksemplāru piegādes likumu.	2023	KM	LNB	Valsts budžets
1.1.2.		Virzīt jauna Bibliotēku likuma izstrādi un no tā izrietošo Ministru kabineta noteikumu sagatavošanu atbilstoši mūsdienu situācijai (prioritāri Ministru kabineta noteikumus Nr.415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi”, Ministru kabineta noteikumus Nr.371 “Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību”, Ministru kabineta	2027	KM	LNB, IZM, LBP, LPS, VARAM	Valsts budžets

		noteikumus Nr.356 "Nacionālā kopkataloga veidošanas un izmantošanas kārtība").				
1.1.3.		Uzlabot bibliotēku akreditācijas procesu, pilnveidojot vērtēšanas kritērijus un prasības.	2027	KM LBP	LNB	Valsts budžets
1.2.	Sekmēt motivējoša un attīstību veicinoša bibliotēku darbības finansējuma nodrošināšanu.					
1.2.1.		Atbilstoši atlidzības sistēmas reformai valstī, nodrošināt bibliotēkāju atalgojuma atbilstību valsts sektorā strādājošo vidējai darba samaksai valstī.	2027	Dibinātāji	KM, IZM, LPS, pašvaldības	Valsts un pašvaldību budžets
1.2.2.		Nodrošināt stabilu un attīstību veicinošu finansējumu bibliotēku pamatfunkciju veikšanai, attīstīt jaunus finanšu instrumentus ilgtspējīgas bibliotēku darbības nodrošināšanā.	2027	Dibinātāji	KM, IZM, pašvaldības	Valsts un pašvaldību budžets
1.2.3.		Veicināt bibliotēku iesaisti investīciju projektos dažādos līmeņos un dažādiem bibliotēku darbības procesiem.	2027	Dibinātāji	KM, LNB, pašvaldības IZM (izglītības iestāžu bibliotēkām)	Dažādi finanšu instrumenti
1.3.	Pilnveidot bibliotēku informācijas sistēmas, t.sk. veicot priekšdarbus un integrāciju ar kultūras mantojuma datu ekosistēmu.					

1.3.1.		Veikt priekšdarbus informācijas sistēmas uzlabojumu uzsākšanai: 35 katalogu izveides seku likvidēšana jeb unikālo datu atlase atbilstoši starptautisko, t.sk. semantiskā tīmekļa datu standartu kvalitātes prasībām, lai atbalstītu integrāciju ar citām kultūras mantojuma institūcijām, t.sk. starptautiski.	2024	KISC, LNB	KM, bibliotēkas	ANM Valsts / pašvaldību budžets
1.3.2.		Izveidot vienotu kopkatalogu, paplašinot aptvērumu (sapludinot publisko bibliotēku kopkatalogus, par pamatu izmantojot valsts nozīmes bibliotēku kopkatalogu) un uzlabojot kvalitātes kontroli, datu integritāti un nodrošinot vienotu lasītāju reģistru.	2027	KISC, LNB	KM, bibliotēkas	ANM Valsts, pašvaldību budžets
1.3.3.		Sasaistīt bibliotēku informācijas sistēmas ar LNB digitālo objektu pārvaldības sistēmu un atsauču datu sistēmu.	2027	LNB	KISC, KM, bibliotēkas	ANM Valsts budžets
1.3.4.		Turpināt integrēt augstskolu bibliotēku informācijas sistēmas ar augstskolu informācijas sistēmām, lai nodrošinātu jaunu mūsdienīgu pakalpojumu sniegšanu.	2027	Augstākās izglītības iestāžu bibliotēkas	Dibinātāji, IZM	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
1.4.	Nostiprināt Latvijas Nacionālo bibliotēku kā nozares attīstības virzītājas, kvalitātes standartu un mūsdienu tehnoloģiju sasniegumu ieviesējas nozarē lomu.					

1.4.1.		Virzīt jauna LNB likuma un nolikuma pieņemšanu, lai aptvertu visas mūsdienu nacionālās bibliotēkas funkcijas un uzdevumus nozares attīstībai kopumā.	2027	LNB	KM	Valsts budžets
1.4.2.		Attīstīt LNB datu centru kā atbalsta infrastruktūru bibliotēku nozarei.	2027	LNB	KM, KISC, VARAM	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
1.4.3.		Realizēt Digitālā kultūras mantojuma kompetences centra funkcijas, attīstot centra sniegtos pakalpojumus, īpaši mācības, un kompetenču pārnesi uz Latvijas reģioniem.	2027	LNB	KM, LNA, NKMP, KISC	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
1.4.4.		Turpināt attīstīt Digitālā kultūras mantojuma platformu un mūsdienīgus risinājumus kultūras mantojuma piekļuvei un izpētei kā atbalsta infrastruktūru bibliotēku nozarei.	2027	LNB	KM, citas institūcijas	Valsts budžets ANM Citi finansējuma avoti
1.4.5.		Attīstīt visai nozarei pieejamu Papīra saglabāšanas centru LNB.	2027	LNB	KM, citas kultūras institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
1.4.6.		Attīstīt LNB kā krīzes risku pārvaldības kompetences centru bibliotēku nozarē.	2027	LNB	KM, citas kultūras institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
1.4.7.		Izmantot valsts pētījuma programmu un citu pētniecisko programmu piedāvājumu un attīstīt LNB kā zinātnisko institūciju, veidojot pamatu kopējai izpratnei par Latvijas dokumentāro mantojumu.	2027	LNB	KM	Valsts budžets Citi finansējuma avoti

1.4.8.		Koordinēt norišu cikla "Latviešu grāmatai 500" īstenošanu Latvijā, lai izceltu rakstītā vārda latviešu valodā nozīmību nācijas veidošanās procesā un attīstībā.	2026	LNB, KM	Bibliotēkas	Valsts budžets
1.4.9.		Stiprināt bibliotēku ciešāku savstarpējo sadarbību un koordināciju, veicinot savstarpējo tiklošanos.	2027	LNB	KM Bibliotēkas	Valsts budžets
1.5.	Nodrošināt Latvijas bibliotēku nozares interešu pārstāvniecību nacionālā un starptautiskā mērogā, tai skaitā, t.sk., spēcinot arī nozares nevalstiskās organizācijas.					
1.5.1.		Spēcināt nozares nevalstiskās organizācijas un nodrošināt to pārstāvniecību nozarei svarīgi jautājumu risināšanā.	2027	LBB, LATABA, Latvijas Skolu bibliotekāru biedrība, LNB AB	KM, LNB, LBP	Valsts, pašvaldību budžets
1.5.2.		Mudināt Latvijas bibliotēkas un tās pārstāvošās institūcijas iesaistīties profesionālās organizācijās un tādu starptautisko organizāciju darbā, kur kopīgās diskusijās top bibliotēku un informācijas nozares stratēģiju un vadlīniju pamatprincipi.	2027	LNB, LBB	Nozares starptautiskās organizācijas (piem., LIBER, IFLA, EBLIDA, CERN, CENL, PL2030, NAPLE u.c.)	Valsts budžets

1.6.	Nostiprināt Kultūras informācijas sistēmu centra kā nozares mūsdienu tehnoloģiju attīstītāju un to sasniegumu ieviešanu.					
1.6.1.		Stiprināt KISC kapacitāti bibliotēku tehnoloģiju risinājumu jomā, nodrošinot to kvalitatīvu darbību.	2027	KISC	KISC, KM	Valsts budžets ANM
1.6.2.		Attīstīt KISC kā nozares mūsdienu tehnoloģiju pilnveides centru, attīstot centra sniegtos pakalpojumus, tajā skaitā tehnoloģiju un sistēmu lietošanas mācības.	2027	KISC	KM	Valsts budžets
1.6.3.		Modernizēt un attīstīt nozares informācijas sistēmas, kā arī nodrošināt to pieejamību.	2027	KISC, LNB	KM	Valsts budžets ANM
1.6.4.		Attīstīt un uzturēt 3td e-grāmatu bibliotēkas platformu.	2027	KISC, LNB	KM	Valsts budžets
1.6.5.		Attīstīt un nodrošināt vienotā bibliotēku datu pārraides tīkla pārvaldību.	2027	KISC	VARAM, KM	Valsts budžets
1.6.6.		Attīstīt nozares speciālistu vispārīgās digitālās prasmes.	2027	KISC	LNB, KM	Valsts budžets
1.6.7.		Pilnveidot bibliotēku IKT nodrošinājumu un tā pieejamību valsts un pašvaldību pakalpojumu lietošanai.	2027	KISC, VARAM		Valsts budžets
1.6.8.		Nodrošināt Latvijas iedzīvotājiem piekļuvi drošiem un uzticamiem elektroniskajiem resursiem (elektroniskajām pilntekstu datu bāzēm, 3td e-grāmatu bibliotēkai, Nacionālās digitālās bibliotēkas pilnam resursam, digitālajiem audiovizuālajiem resursiem – filmas.lv, diva.lv u.c.).	2027	KISC, LNB		Valsts budžets

2. rīcības virziens. Ilgtspējīgas krājuma un datu pārvaldības attīstīšana						
Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
2.1.	Saglabāt un attīstīt nacionālo krājumu, t. sk. digitalizēto un digitāli radīto krājuma daļu					
2.1.1.		Turpināt valsts atbalsta programmu vērtīgo grāmatu iepirkumam Latvijas publiskajām bibliotēkām.	2027	KM	LNB	Valsts budžets
2.1.2.		Aktualizēt nepieciešamību veidot krājuma risku pārvaldību (gan fiziskajam, gan digitālajam krājumam), īpaši krājuma vērtīgāko vienību saglabāšanai.	2027	Bibliotēkas Dibinātāji	KM, LNB	Valsts / pašvaldību budžets
2.1.3.		Uzlabot gatavību krājuma aizsardzībai krīzes situācijās.	2027	Bibliotēkas dibinātāji	KM, LNB	Valsts / pašvaldību budžets
2.1.4.		Nodrošināt digitāli radīto dokumentu reprezentatīva krājuma (t.sk. e-grāmatu, audio grāmatu, audiovizuālo publikāciju, pelēkās literatūras, rasmoto resursu u.c.) kā Latvijā nozīmīgu kultūrvēsturisku datu vākšanu un apstrādi.	2027	LNB	Bibliotēkas	Valsts / pašvaldību budžets
2.2.	Veidot datus un izpratni par datiem kā nacionālā krājuma pievienoto vērtību un nacionālā kultūras mantojuma ekosistēmas daļu.					

2.2.1.		Veicināt bibliotēku veidoto datu integrāciju semantiskā tīmekļa vidē, kā arī nodrošināt datu kopradi starp dažādām tīmekļa zināšanu krātuvēm, aprobējot datu veidošanas perspektīvu: vairs nenotiek apmaiņa ar ierakstiem, bet ar datiem tīmeklī.	2027	LNB		Valsts budžets
2.2.2.		Attīstīt bibliotēku zināšanu organizācijas sistēmas (nacionālo tēzauru; nacionālas nozīmes entīšu (personas, institūcijas, notikumi u.c.) viennozīmīgu identificēšanu autoritativajos datos), piemērojot digitālās vides prasībām, un ieviest uz tām balstītu digitālo datu apstrādes automatizāciju un mākslīgā intelekta tehnoloģijas pilnvērtīgai satura atklāšanai.	2027	LNB		Citi finansējuma avoti Valsts budžets
2.3.	Veidot GLAM (galerijas, bibliotēkas, arhīvi, muzeji) sektora sadarbību kopīgai krājumu un datu pārvaldībai.					
2.3.1.		Iziet no «viensētām» kultūrpolitikas, t.sk. arhīvu, bibliotēku, muzeju stratēģiju veidošanā datu jomā.	2027	KM	LNB, LNA, NKMP, KISC, bibliotēkas un muzeji	Valsts budžets
2.3.2.		Attīstīt Digitālā kultūras mantojuma platformu, digitālās pētniecības infrastruktūru un pakalpojumus.	2027	LNB	KM, LNA, NKMP, KISC, bibliotēkas un muzeji	Valsts budžets Citi finansējuma avoti

2.3.3.		Veicināt kultūras institūciju sadarbību krājuma izpētes un saglabāšanas, lokālās kultūrvides izpētes (novadpētniecības) un kultūras mantojuma interpretācijas darbā.	2027	Bibliotēkas Muzeji LNB	KM Kultūras mantojuma institūcijas	Valsts / pašvaldību budžets
2.3.4.		Izstrādāt un ieviest praksē vienotu kultūras mantojuma datu terminoloģiju un aprobēt vienkārši integrējamus starptautiskos standartus.	2027	LNB, LNA, muzeji	NKMP, KISC, bibliotēkas	Valsts budžets
2.3.5.		Virzīt ISNI (<i>International Standard Name Identifier</i>) aģentūras izveidošanu Latvijas vai Baltijas vajadzībām, kas nodrošinātu unikālu ar kultūras mantojumu saistīto personu un organizāciju identifikāciju.	2027	LNB	KM	Valsts budžets
3. rīcības virziens. Pētniecības sekmēšana bibliotēkzinātnē un informācijas zinātnē nozares attīstībai						
Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
3.1.	Veicināt pētījumus bibliotēku pakalpojumu un resursu kvalitātes novērtēšanā.					
3.1.1.		Īstenot pētījumus nozares politikas veidošanai un lēmumu pieņemšanai.	2027	KM	LNB Augstākās izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti

3.1.2.		Īstenot lietišķos pētījumus nozares praktiskā darba vajadzībām.	2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts / pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
3.1.3.		Veikt bibliotēku krājumu izpēti, interpretācijas un komunikāciju sabiedrībai, veidojot inovatīvus pakalpojumus, īpaši cikla "Latviešu grāmatai 500" ietvaros.	2027	Bibliotēkas	LNB, KM Augstākās izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas	Valsts / pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
3.1.4.		Izmantot zinātniski pamatotu argumentāciju un pētījumos balstītu informāciju, izstrādājot bibliotēku attīstības virzienus.	pastāvīgi	Bibliotēkas Dibinātāji	KM	Valsts / pašvaldību budžets
3.1.5.		Izstrādāt "LVS ISO 11620 : 2019. Informācija un dokumentācija. Bibliotēku snieguma rādītāji" un standarta "LVS ISO 16439:2022 Informācija un dokumentācija. Metodes un procedūras bibliotēku ietekmes novērtēšanai" izmantošanas metodiku, organizēt atbalsta pasākumus to aprobācijai.	2027	LNB	KM Bibliotēkas	Valsts budžets
3.1.6.		Iedzīvināt standarta "LVS ISO 16439:2022 Informācija un dokumentācija. Metodes un procedūras bibliotēku ietekmes novērtēšanai" principus bibliotēku darbā.	2027	Bibliotēkas	LNB	Valsts/ pašvaldību budžets
3.2.	Veicināt pētījumus vietējās kopienas vajadzību noskaidrošanai.					

3.2.1.		Izstrādāt vienotu metodiku pētījumu veikšanai.	2027	LNB	Augstākās izglītības iestādes	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
3.2.2.		skat.3.1.2. un 3.1.4.				
3.3.	Veicināt sadarbību nozares pētniecībā reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā.					
3.3.1.		Realizēt bibliotēku tendenču pētījumu nacionālā mērogā.	2027	LNB	KM, Bibliotēkas, LBB	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
3.3.2.		Iesaistīties nozares nozīmīgāko starptautisko organizāciju iniciētos pētījumos (IFLA, EBLIDA u.c.).	2027	LNB	LBB KM, Bibliotēkas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
3.3.3.		Īstenot nozares pētījumu komunikēšanu un izplatīšanu nozares speciālistu vidū.	pastāvīgi	LNB, LBB	Bibliotēkas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
3.4.	Veicināt pētījumus par cilvēku informacionālo uzvedību un lasīšanas paradumu maiņas faktoriem un metodēm.					
3.4.1.		Veikt pētījumu par bibliotēku izmantošanu un lasīšanas paradumiem.	2027	LNB	KM, LBB	Valsts budžets Citi finansējuma avoti

3.4.2.		skat. 3.1.4. un 3.2.				
II stratēģiskais mērķis: veicināt bibliotēku speciālistu ataudzi un profesionālo izaugsmi						
4. rīcības virziens. Bibliotēku nozares izglītības pilnveide un nostiprināšana						
Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
4.1.	Attīstīt un stiprināt bibliotēku nozares profesionālās, tai skaitā profesionālās augstākās izglītības piedāvājumu, īpaši digitālās transformācijas kontekstā.					
4.1.1.		Izstrādāt sadarbības modeli optimālai, vispusīgai un vienotai bibliotēku nozares speciālistu profesionālās izglītības ieguvei, nosakot katras atbildīgās institūcijas uzdevumus.	2027	LU SZF, LKA LKK, LNB	KM, IZM	Valsts budžets
4.1.2.		Izveidot izglītības programmu sistēmbibliotekāra pamatprasmju apguvei.	2027	LNB	KISC Bibliotēku sistēmas "ALISE" izstrādātājs	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
4.1.3.		Aktualizēt nepieciešamās izmaiņas tiesiskajā regulējumā, nosakot nepieciešamo izglītību bibliotēku darbiniekiem un ieņemamajiem amatiem. Skat.1.1.2.	2027	KM	LBP, LNB	Valsts budžets

4.1.4.		Mērķtiecīgi pilnveidot nozares kvalifikāciju struktūru un profesiju standartus, uz to pamata veidojot jaunas izglītības programmas. Sakārtot profesiju klasifikatoru atbilstoši aktuālajai situācijai Latvijā.	2027	Drukas un mediju tehnoloģiju nozares ekspertu padome	LNB, LBP IZM, KM, VISC	Valsts budžets
4.2.	Veicināt nozares akadēmiskās izglītības attīstību sadarbībā ar darba devējiem.					
4.2.1.		Stiprināt darba devēju iesaisti nozares izglītības īstenošanā.	2027	LU SZF, LKA LKK, LNB	bibliotēkas	Valsts /pašvaldību budžets
4.2.2.		Dažādos bibliotēku īstenotos projektos iesaistīt studentus no bibliotēkzinātnes programmām.	pastāvīgi	Bibliotēkas		Valsts / pašvaldību budžets
4.2.3.		Nodrošināt prakses iespējas bibliotēkzinātnes programmu studentiem potenciālajās darba vietās sadarbībā ar mācību iestādēm.	2027	bibliotēkas LNB	LU SZF, LKA LKK	Valsts / pašvaldību budžets
4.2.4.		Izstrādāt izglītojamo noslēgumu darbu tēmas sadarbībā ar potenciālajiem darba devējiem, veidojot nozares pasūtījumu. Organizēt fokusgrupas tematu izvēlei.	2027	LU SZF, LKA LKK	LNB bibliotēkas	Valsts budžets

4.2.5.		Mudināt darba devējus/bibliotēkas sniegt nepieciešamo atbalstu noslēguma darba izstrādē; izglītojamajiem regulāri iepazīstināt nozarē strādājošos ar pētījuma rezultātiem un atziņām.	2027	Bibliotēkas	Mācību iestādes	Valsts / pašvaldību budžets
4.3.	Attīstīt akadēmisko pētniecību bibliotēkzinātnē un informācijas zinātnē kā svarīgu izglītības procesa daļu.					
4.3.1.		Virzīt bakalaura un maģistra darbu izstrādi bibliotēkzinātnē un informācijas zinātnē par nozarei un starpnozārēm aktuālām tēmām.	2027	LU SZF	LNB bibliotēkas	Valsts budžets
4.3.2.		skat. 4.2.4.				
4.4.	Veicināt bibliotēku nozares profesionāļu prestižu jaunu speciālistu piesaistīšanai un motivēšanai.					
4.4.1.		Veikt īpašus pasākumus bibliotekāra darba izglītības ieguves popularizēšanai jauniešiem.	2027	LU SZF, LKA LKK, LNB	LBB, KM, IZM bibliotēkas	Valsts budžets
4.4.2.		Izstrādāt metodes, kas veicinātu bibliotekāru motivāciju profesionāli pilnveidoties.	2027	LNB Bibliotēkas	KM, LBB, Dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets
4.4.3.		Sekmēt darba devēju izpratni par regulāru prasmju pilnveides nozīmi un atdevi, kā arī motivāciju iesaistīties.	2027	Bibliotēkas Dibinātāji	KM, LBB	Valsts/ pašvaldību budžets

4.4.4.		Izmantot cikla "Latviešu grāmatai 500" ietvaros izsludināto Bibliotēku gadu, lai plašākai publikai sniegtu priekšstatu par mūsdienīgu bibliotēku un tās izaugsmes vēsturi.	2024	LNB, KM Bibliotēkas		Valsts budžets
--------	--	--	------	---------------------	--	----------------

5. rīcības virziens. Bibliotēku nozares profesionāļu kompetenču attīstība

Nr. p. k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
5.1.	Attīstīt individualizētu pieeju bibliotēku darbinieku profesionālajā pilnveidē.					
		Veidot saturiski un mērķgrupām pielāgotu un individualizētu piedāvājuma neformālajā izglītībā.	2027	LNB	bibliotēkas	Valsts budžets
		Nodrošināt regulāru, mūsdienīgu un kvalitatīvu profesionālās pilnveides piedāvājumu, kas atbilst aktuālām tendencēm nozarē un norisēm sabiedrībā, īpašu uzmanību pievēršot caurviju kompetenču attīstībai.	2027	LNB bibliotēkas (reģiona galvenās bibliotēkas)		Valsts budžets
5.2.	Īstenot bibliotēku darbinieku pieredzes apmaiņu un zināšanu tālāknodošanu jaunajai bibliotekāru paaudzei.					

5.2.1.		Iedzīvīnāt mentoru programmu pieredzes nodošanai jaunažiem bibliotēku darbiniekiem.	2027	LNB bibliotēkas (reģiona galvenās bibliotēkas)	LBB	Valsts/ pašvaldību budžets
5.2.2.		Veicināt starptautiskās mobilitātes pasākumus, stažēšanos, pieredzes apmaiņu un labās prakses un inovāciju pārnēsi.	2027	LNB Bibliotēkas	LBB	Dažādi finansējuma avoti
5.3.	Veidot un nodrošināt pieejamību nozares tiešsaistes materiāliem, tai skaitā brīvpieejā.					
5.3.1.		Veicināt tiešsaistes e-kursu un t.s. mikromācīšanās platformu veidošanu un izmantošanu darbinieku profesionālajā pilnveidē, t. sk. veicinot angļu valodas apguvi un materiāli kompensējot kursu apguvi, kā arī attīstot pašvadītas mācīšanās prasmes.	2027	LNB Bibliotēkas		Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
5.3.2.		Attīstīt atbalsta instrumentus nepārtrauktai bibliotēku darbinieku attīstībai – (Latvijas Bibliotēku portāla satura pilnveide, īpašu uzmanību pievēršot jaunāko nozares tendenču apkopojumam labās prakses apzināšanai, un savstarpējas tīklošanās veicināšanai).	2027	LNB KISC	Bibliotēkas	Valsts budžets
5.4.	Stiprināt bibliotēku darbinieku zināšanas digitālo pakalpojumu izveidē un nodrošināšanā.					

5.4.1.		Izstrādāt individuālās vajadzībās balstītus profesionālās pilnveides atbalsta pasākumus nepieciešamo kompetenču apguvei, īpašu uzmanību pievēršot tehnoloģiju un digitālo prasmju attīstībai.	2027	LNB	Bibliotēkas (reģionu galvenās bibliotēkas)	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
5.4.2.		Izvērst pieredzes apmaiņas pasākumus digitālo pakalpojumu izstrādē.	2027	Bibliotēkas	LNB, LBB	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
5.5.	Attīstīt kompetenci par pakalpojumiem atvērtās zinātnes kustības kontekstā.					
		Paplašināt piedāvājumu neformālajā izglītībā par atvērto zinātni un ar to saistītām tēmām.	2027	LNB Bibliotēkas		Valsts budžets Citi finansējuma avoti
5.6.	Pilnveidot bibliotēku nozares darbinieku pētniecības prasmes un pētniecības metožu pārzināšanu, tai skaitā, digitālās pētniecības prasmes.					

		Veidot mērķtiecīgu mācību piedāvājumu vai individuālas lekcijas par pētniecības organizēšanu, veikšanu un rezultātu komunicēšanu bibliotēkā (metodes, datu vizualizācija utt.).	2027	LNB Bibliotēkas	LU SZF	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
III stratēģiskais mērķis: nodrošināt kultūras, izglītības un pētniecības resursu un pakalpojumu pieejamību						
6. rīcības virziens. Kvalitatīvu un mūsdienīgu pakalpojumu attīstība						
Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
6.1.	Nodrošināt iekļaujošu un pieejamu bibliotēku vidi gan fiziski, gan digitāli.					
6.1.1.		Attīstīt LNeB kā pielāgoto formātu informācijas resursu veidošanas centru un pakalpojumu sniegšanas klientiem ar īpašām vajadzībām kompetenču centru.	2027	LNeB	KM	Valsts budžets
6.1.2.		Īstenot LNeB filiāļu integrēšanu publiskajās bibliotēkās.	2024	Attiecīgās publiskās bibliotēkas	Pašvaldības KM LNeB	Valsts / pašvaldību budžets
6.1.3.		Kvantitatīvi un kvalitatīvi paplašināt dažādu pielāgoto formātu informācijas resursu apjomu un pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.	2027	LNeB	Bibliotēkas	Valsts / pašvaldību budžets

6.1.4.		Attīstīt pakalpojumus klientiem ar īpašām vajadzībām.	2027	Bibliotēkas	LNB LNeB NVO	Valsts / pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
6.1.5.		Turpināt uzlabot bibliotēku infrastruktūru un vidi, lai nodrošinātu vides pieklūstamību, t.sk. turpinot projektu "Iedvesmas bibliotēka".	2027	LNB AB Bibliotēkas Dibinātāji	LNB KM	LNB AB finansējums Valsts / pašvaldību budžets
6.2.	Turpināt attīstīt esošos un piedāvāt jaunus informācijas pakalpojumus.		2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
6.2.1.		Palielināt dibinātāju nodrošināto finansējumu pakalpojumu attīstībai.	2027	Bibliotēku dibinātāji		Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
6.3	Paplašināt bibliotēku pakalpojumus tiešsaistē					

6.3.1.		Attīstīt daudzvalodu piekļuvi saturam digitālajā vidē.	2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
6.3.2.		Attīstīt tehnoloģiskās iespējās balstītus tiešsaistes pakalpojumus ērtākai bibliotēkas resursu izmantošanai (piemēram, mobilo lietotņu izveide, pasākumi tiešsaistē, virtuālo asistentu servisa ieviešana u.c.).	2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts / pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
6.4.	Īstenot bibliotēku izglītojošās darbības virzienu.		2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts / pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
6.4.1.		Turpināt individuālās un grupu mācības par digitālajiem resursiem un informācijpratības un medijpratības jautājumiem.	2027	Bibliotēkas	LNB	Valsts / pašvaldību budžets
6.4.2.		Izvērst izglītojošo darbību par ilgtspējīgas attīstības mērķiem un to nozīmi sabiedrībā.	2027	Bibliotēkas	LNB, LBB	Valsts / pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti

6.5.	Veicināt bibliotēku krājuma un kolekciju, t.sk. digitālo, atpazīstamību un pieejamību sabiedrībai.					
6.5.1.		Izstrādāt un precizēt digitalizācijas plānus bibliotēkās, kas balstīti digitalizācijas vadlīnijās.	2027	Bibliotēkas	LNB, Dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets
6.5.2.		Ar LNB attīstīto resursu un rīku starpniecību, veidot sadarbību ar citām kultūras un zinātnes institūcijām, lai nodrošinātu plašu un universālu, lietpratēju radītu augstticamu zināšanu resursu pieeju sabiedrībai, tai skaitā, Nacionālo enciklopēdiju.	2027	LNB	KM, citas kultūras un zinātniskās institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
6.6.	Stiprināt bibliotēku partnerību un zināšanu pārnei kompetenču izglītības ieviešanā.					
6.6.1.		Veidot sadarbību lasīšanas veicināšanas programmu ietvaros, aprobējot un pielietojot kopīgas lasīšanas vadlīnijas un metodiku.	2027	LNB	IZM (VISC); KM; publisko un skolu bibliotēku tīkls	Valsts/ pašvaldību budžets
6.6.2.		Iesaistīties programmas “Skola 2030” aktivitātēs - īpaši skolu bibliotēkās un publiskajās bibliotēkās, kā arī akadēmiskajās bibliotēkās jautājumos, kas saistīti ar pētniecību, zinātniskiem darbiem, atsaucēm u.c.	2027	Bibliotēkas	LNB IZM (VISC)	Valsts/ pašvaldību budžets

6.6.3.		Veicināt publisko un skolu bibliotēku sadarbību ar IZM un VISC kompetenču izglītības jautājumu aktualizēšanā bibliotēkās.	2027	LNB, KM, IZM (VISC)	Bibliotēkas	Valsts/ pašvaldību budžets
6.6.4.		Izstrādāt vadlīnijas tematisko nodarbību sagatavošanai un realizācijai, lai atbalstītu skolēnu caurviju prasmju pilnveidi, kā arī organizēt un īstenot tematisko nodarbību norisi bibliotēkās un/vai skolās.	2027	LNB, Bibliotēkas	IZM (VISC)	Valsts/ pašvaldību budžets
6.6.5.		Sniegt nepieciešamo atbalstu mazākumtautību skolēniem, tostarp lasītprasmes attīstīšanā, skolām pārejot uz mācību satura apguvi tikai valsts valodā.	2027	Bibliotēkas	IZM (VISC)	Valsts/ pašvaldību budžets
7 rīcības virziens. Pakalpojumu attīstība pētniecības un zinātnes atbalstam						
Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
7.1.	Piedalīties pētījumu datu pārvaldības procesos un veicināt izpratni par pētījumu datu atkārtotu izmantošanu.					
7.1.1.		Attīstīt bibliotekāru kompetenci sniegt atbalstu pētniekiem visā pētījuma dzīves cikla laikā.	2027	LNB, IZM		Valsts budžets
7.1.2.		Ar informāciju bibliotēku tīmekļa vietnēs un informatīviem pasākumiem popularizēt pētniecības datu un publiskā sektora datu repozitorijus u.c. resursus, nolūkā veicināt pētniecības u.c. datu atkārtotu izmantošanu.	2027	Bibliotēkas	Dibinātāji, Mācību iestādes, zinātniskie institūti	Valsts budžets

7.1.3.		Pilnveidot bibliotekāru zināšanas pētniecības datu pārvaldībā, t.sk. datu stjuartu mācību programmās.	2027	Bibliotēkas	LNB, IZM	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
7.2.	Turpināt atbalstīt un veicināt pētniecisko rezultātu publicēšanu un pieejamību atvērtā piekļuvē, kā arī atbalstīt atvērtās zinātnes un atvērtās izglītības iniciatīvu.					
7.2.1.		Popularizēt atvērtās zinātnes resursus kā abonētajiem e-resursiem līdzvērtīgu resursu izglītībā un pētniecībā.	2027	Bibliotēkas	LNB, IZM	Valsts budžets
7.2.2.		Veicināt sadarbību ar publikāciju un datu repozitoriju agregatoriem un reģistriem OpenAire, CORE, BASE, re3data.org u.c.	2027	LNB, IZM		Valsts budžets Citi finansējuma avoti
7.2.3.		Veicināt FAIR (atrodams, pieejams, sadarbspējīgs, atkārtoti izmantojams) principu ievērošanu pētniecības rezultātu publicēšanā, t.sk. informējot, konsultējot un nodrošinot repozitoriju satura metadatu kvalitātes kontroli un bagātināšanu.	2027	Bibliotēkas	LNB, IZM	Valsts budžets
7.2.4.		Veicināt amatierzinātni kā atvērtās zinātnes un izglītības sabiedrības līdzdalības metodi.	2027	Bibliotēkas	LNB, IZM, mācību iestādes, zinātniskās institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti

7.3.	Atbalstīt pētniecības procesu augstskolās visos līmeņos (studentiem, doktorantiem, akadēmiskajam personālam)		2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts budžets
7.4.	Integrēt bibliotēku resursus un pakalpojumus akadēmiskajā un pētniecības vidē.					
7.4.1.		Nodrošināt bibliotēkas resursu (kataloga, abonēto e-resursu) integrāciju e-studiju vidē, dodot iespēju piekļūt informācijas avotiem vai to ierakstiem katalogos/datubāzēs pa tiešo no e-kursa saturam pievienotā literatūras saraksta.	2027	Bibliotēkas	Dibinātāji	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
7.5.	Nodrošināt piekļuvi resursiem nacionālā un starptautiskā mērogā, atbalstot aktuālās vajadzības zinātnē un pētniecībā.					
7.5.1.		Pētīt zinātnes un pētniecības sektora vajadzības un esošā bibliotēku piedāvājuma lietderību.	2027	Bibliotēkas	Dibinātāji, IZM, zinātniskās institūcijas	Valsts budžets

7.5.2.		Koordinēt nozares un starpnozaru terminoloģijas izstrādi un nozares starptautisko standartu aprobāciju.	2027	LNB	Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisija, Latvijas Standartizācijas komisija	Valsts budžets
7.5.3.		Izveidot un koordinēt Latvijas mērogā konsorciju starptautisko datu bāzu abonešanas pārvaldībai.	2027	LNB	KM, IZM, KISC, Latvijas augstskolas un zinātniskās institūcijas	Valsts budžets
7.6	Veicināt sadarbību ar pētniekiem, izdevējiem un citiem speciālistiem pakalpojumu attīstībā pētniekiem.		2027	Bibliotēkas	Dibinātāji, mācību iestādes, zinātniskās institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
7.7.	Veicināt pētnieku izpratni par pētniecības integritāti, pētniecības ētiku un labo praksi.					
7.7.1.		Ar informatīviem pasākumiem un mācībām veicināt pētnieku informētību par pētniecības integritātes labo praksi, ētikas un integritātes riskiem, dilemmām un nevēlamām izpausmēm.	2027	LNB, IZM	Bibliotēkas	Valsts budžets

7.8.	Veicināt pētniecības rezultātu plašāku izmantošanu, padarīt tos saprotamākus plašākai auditorijai, iesaistoties zinātnes komunikācijā.		2027	Bibliotēkas	Dibinātāji, mācību iestādes, zinātniskās institūcijas	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
------	--	--	------	-------------	---	--

IV stratēģiskais mērķis: sekmēt sabiedrības līdzdalību kultūras, izglītības, pētniecības un citos kopienu attīstības procesos

8. rīcības virziens. Bibliotēkas kā kopienas stiprinātājas un ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanas

Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
8.1.	Veidot bibliotēku krājumu, pilnveidot pielāgotās literatūras resursu daudzveidību, attīstīt pakalpojumus un aktivitātes, lai veicinātu sabiedrības izaugsmi un interešu daudzpusību.					
8.1.1.		Nodrošināt kvalitatīvu un uzticamu informācijas resursu pieejamību.	2027	Bibliotēkas	LNB, KM	Valsts/ pašvaldības budžets
8.2.	Integrēties kopienas sadarbības tīklos un pārvaldības institūcijās, lai dalītos ar zināšanām un sniegtu atbalstu kopienu labbūtības nodrošināšanā un izaugsmē.					

8.2.1.		Piedāvāt bibliotēku resursus un vidutāja lomu iedzīvotāju interešu pārstāvniecībā pašvaldību attīstības plānošanas procesos.	2027	Bibliotēkas	Pašvaldības, NVO	Pašvaldību budžets
8.2.2.		Sniegt atbalstu nevalstiskajam sektoram un citām iedzīvotāju iniciatīvām sabiedrības labumam.	2027	Bibliotēkas	Pašvaldības, NVO	Pašvaldību budžets
8.2.3.		Iesaistīties vietējās kopienas materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas iniciatīvās	2027	Bibliotēkas	Pašvaldības, NVO	Pašvaldību budžets
8.3.	Veicināt izpratni par ilgtspējīgas attīstības mērķiem sabiedrībā, atbalstīt sabiedrības līdzdalību un iniciatīvas, kā arī īstenot mērķus bibliotēkas darbībā, pakalpojumos un ikdienas darbā.					
8.3.1.		Izplatīt zināšanas, īstenot mūžizglītības programmas un norises, kas stiprina indivīda un sabiedrības spēju mainīt ieradumus un būt atvērtiem.	2027	Bibliotēkas	LNB, KM, NVO, LBB, mācību iestādes	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
8.4.	Veidot izpratni par zinātnes lomu sabiedrībā un sabiedrības līdzdalību zinātnē, t.sk., amatierzinātnē.		2027	Bibliotēkas	LNB, KM, IZM, NVO, mācību iestādes, zinātniskās institūcijas	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti

8.5.	Veicināt bibliotēku lokālās kultūrvides izzināšanas darbu vietējo kopienu atmiņas glabāšanai un identitātes nostiprināšanai, īpaši, norišu cikla “Latviešu grāmatai 500” ietvaros.					
8.5.1.		Nodrošināt novadu un apkaimju kultūrvēstures, lokālās kultūrvides un valodas dialektu apzināšanu, apkopošanu, saglabāšanu, jaunu resursu radīšanu, tai skaitā digitālā formātā, un pieejamību. Veicināt sabiedrības izpratni un atbildīgu attieksmi par nacionālajām vērtībām.	2027	Bibliotēkas	LNB, KM Muzeji, citas atmiņas institūcijas	Valsts/ pašvaldību budžets
8.5.2.		Nodrošināt lokālās kultūrvides izzināšanas (novadpētniecības) digitālā satura iekļaušanu Latvijas Digitālā kultūras mantojuma platformā.	2027	LNB	Bibliotēkas, Muzeji, citas atmiņas institūcijas	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
8.5.3.		Īpašu uzmanību lokālās kultūrvides izzināšanā veltīt nozīmīgām personībām un vietām grāmatniecības un rakstītā vārda izplatīšanas vēsturē saistībā ar norišu ciklu “Latviešu grāmatai 500”.	2026	Bibliotēkas	LNB, KM	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti

9. rīcības virziens. Bibliotēkas iekļaujošas, demokrātiskas un saliedētas sabiedrības veidošanai						
Nr. p.k.	Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avoti
9.1.	Attīstīt lasīšanas veicināšanas programmas, īpaši bērniem un jauniešiem, literatūras un grāmatniecības popularizēšanas aktivitātes.	LNB vadībā pilnveidot nacionālās lasīšanas veicināšanas programmas visām vecumgrupām, sākot no agrīnā pirmsskolas vecuma, veicinot kvalitatīvas bērnu un jauniešu literatūras izplatību un viedokļu apmaiņu Latvijā un latviešu diasporas centros pasaulē.	2027	LNB	IZM (VISC); KM; Literatūras un grāmatniecības padome; Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome; LNB AB	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
9.1.1.		Izstrādāt sadarbības un ilgtspējas nodrošināšanai lasītprasmes rādītāju uzlabošanā lasīšanas veicināšanas un rakstpratības stratēģiju, lai nodrošinātu lasīšanas veicināšanas programmu ilgtspējīgu finansējumu valstī, kā arī efektīvu, lietderīgu un koordinētu darbību.	2027	LNB	IZM (VISC); KM; Literatūras un grāmatniecības padome; Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
9.1.2.		Izstrādāt lasītveicināšanas metodiskos materiālus; uzkrāt, apkopot un analizēt lasītāju viedokļu par grāmatām; veikt lasīšanas interešu un paradumu pētījumus.	2027	LNB	IZM (VISC); KM; LU SZF, LU PPMF	Valsts budžets
9.1.3.		Nodrošināt profesionālo pilnveidi bērnu un jauniešu literatūras, lasīšanas veicināšanas nozares pārstāvjiem.	2027	LNB	IZM (VISC); KM; LU SZF, LU PPMF	Valsts budžets

9.1.4.		Atbalstīt grāmatniecības nevalstisko organizāciju un pašvaldību iniciatīvas literāro balvu, literatūras festivālu un kampaņu norisei.	2027	KM, LNB	Literatūras un grāmatniecības padome, Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome, atsevišķas pašvaldības	Valsts budžets Citi finansējuma avoti
9.2.	Sekmēt sabiedrības informācijpratību, medijpratību, digitālo pratību un valsts valodas prasmes, lai stiprinātu sabiedrības noturību.		2027	Bibliotēkas	LNB, KM, dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
9.2.1.		Attīstīt bibliotēkas kā kopienu digitālo kompetenču centrus.	2027	Bibliotēkas	LNB, KM, VARAM	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
9.2.2.		Veidot bibliotēkās informācijas resursus, lai veicinātu latviešu valodas apguvi, tai skaitā vieglajā valodā.	2027	Bibliotēkas	LNB, LNeB, dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti

9.2.3.		Īstenot kultūrizglītojošas aktivitātes dažādām mērķgrupām valsts valodas apguves atbalstam un latviskā kultūras mantojuma iepazīšanai.	2027	Bibliotēkas	LNB	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
9.3.	Veicināt izpratni par kopējām Eiropas vērtībām, sekmēt kultūru daudzveidību, pilsoniskumu un demokrātiju sabiedrībā.					
9.3.1.		Attīstīt sadarbību ar Eiropas institūcijām, mazākumtautību biedrībām, nevalstiskām organizācijām.	2027	Bibliotēkas	LNB, KM, NVO dibinātāji	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti
9.3.2.		Dot iespēju sabiedrībai izglītoties dažādos sensitīvos jautājumos, laužot stereotipus un aizspriedumus.	2027	Bibliotēkas	KM	Valsts/ pašvaldību budžets
9.4.	Sniegt atbalstu informācijas pieejamībā un informācijpratībā sociāli mazaizsargātām sabiedrības grupām.					

9.4.1.		Īstenot krājuma komplektēšanu un popularizēšanu mazaizsargātu un / vai diskriminētu sabiedrības grupu vajadzībām.	2027	Bibliotēkas	KM	Valsts/ pašvaldību budžets Citi finansējuma avoti